

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і управління
Кафедра економіки, менеджменту та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету інженерної механіки
Олександренко В.П.

2020 р.

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна **Економіка, організація та управління підприємством**
Освітньо-професійна програма **Архітектура та містобудування**
Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач	Капінос Геннадій Іванович
Профайл викладача	http://ema.khnu.km.ua/index.php?id=sklad-kafedri
Е-mail викладача	p_kapinos@i.ua
Контактний телефон	0969184300
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=7330
Навчальний рік	2020-2021
Консультації	Онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальне навантаження		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Залік	Іспит
			Європейські кредити	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота студента, в т.ч. ІРС				
					Всього	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
Д	4	8	4,0	120	48	24	–	24	–	72	–	–	+	–
Разом ДФН			4,0	120	48	24	–	24	–	72	–	–	1	–

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна "Економіка, організація та управління підприємством" є загальноекономічною дисципліною для майбутніх бакалаврів спеціальності "Архітектура та містобудування", оскільки охоплює всі ключові розділи прикладної економіки, організації та забезпечення ефективного господарювання на рівні структурної ланки суспільного виробництва – підприємства, а також вивчення умов і факторів, які забезпечують досягнення найкращих результатів при оптимальних затратах сукупної праці персоналу.

Пререквізити: вища математика; **кореквізити:** машиновикористання у рослинництві, переддипломна практика, дипломний проект.

Пререквізити: архітектурне проектування; архітектурні конструкції; безпека життєдіяльності, охорона праці та екологічна безпека; **кореквізити:** проектна практика.

Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення дисципліни "Економіка, організація та управління підприємством" є засвоєння комплексу спеціальних знань і набуття практичних навичок з оцінки та прогнозування показників господарської діяльності підприємства з урахуванням чинників зовнішнього і внутрішнього середовища його функціонування.

Завдання дисципліни. Формування загальних та спеціальних компетентностей щодо розуміння проблем функціонування сучасної економіки на мікрорівні; формування у здобувачів вищої освіти здатності аналізувати результати функціонування підприємства та оцінювати ефективність його діяльності; застосування методів техніко-економічного обґрунтування технічних та організаційних рішень на підприємстві.

Очікувані результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен вміло *використовувати* понятійний апарат; *знати* теоретичні ринкові закономірності та основи побудови економічного механізму роботи підприємства, складові його ресурсного потенціалу, *використовувати* методiku його оцінки та шляхи підвищення ефективності використання на практиці; *уміти визначати* та *аналізувати* показники господарської діяльності підприємства, виявляти шляхи їх покращання; *застосовувати* теорії та методи економічної науки для розв'язання складних спеціалізованих задач архітектури та містобудування; *виявляти, аналізувати та оцінювати* потреби і вимоги клієнтів і партнерів, знаходити ефективні спільні рішення щодо архітектурно-містобудівних проєктів; *відтворити* моральні, культурні, наукові цінності, *примножувати* досягнення суспільства в соціально-економічній сфері.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції	Тема практичного заняття	Самостійна робота студента		
			зміст	год.	література
1	2	3	4	5	6
1	Підприємство як суб'єкт господарювання	Підприємство як суб'єкт господарювання	Опрацювання лекційного матеріалу теми №1, підготовка до практичного заняття №1 та поточного контролю за матеріалами теми №1	5	[2] с.5-28; [4] с.7-9, 24-31.
2	Основні виробничі фонди підприємства.	Виробничі фонди	Опрацювання лекційного матеріалу теми №2, підготовка до виступу на практичному занятті №2 та проходження тестування	5	[2] с.100-126; [4] с.34-48.
3	Виробнича потужність	Виробнича потужність	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу теми №3, підготовка до виступу на практичному занятті №3 та проходження тестування	5	[2] с.240-245; [4] с.48-51.
4	Нематеріальні ресурси та активи	Нематеріальні ресурси та активи.	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу теми №4, підготовка до виступу на практичному занятті №4 та проходження тестування	3	[2] с.127-148; [4] с.57-63.
5	Оборотні фонди та оборотні кошти підприємства	Оборотні кошти підприємства	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу теми №5, підготовка до тестового контролю за модулем I (з тем №№1-5) у MOODLE та виконання індивідуальної домашньої роботи	6	[2] с.121-126, 149-156; [4] с.65-75.
6	Персонал підприємства і продуктивність праці	Продуктивність праці	Опрацювання лекційного матеріалу теми №5, підготовка до поточного контролю на практичному занятті №6, виконання практичних завдань, написання контрольної роботи	5	[2] с.74-99; [4] с.80-93.
7	Оплата праці на підприємстві	Мотивація та оплата праці	Опрацювання лекційного матеріалу теми №6, виконання практичних завдань, підготовка до виступу на практичному за-	7	[2] с.374-402; [4] с.98-111.

			нятті		
8	Оплата праці на підприємстві	Мотивація та оплата праці	Опрацювання лекційного матеріалу теми №6, виконання практичних завдань, підготовка до виступу на практичному занятті	5	[2] с.374-402; [4] с.98-111.
9	Витрати виробництва та собівартість продукції	Собівартість,	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу теми №7, підготовка до колоквіуму і тестування на практичному занятті	5	[2] с.403-423; [4] с.114-133
10	Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	Фінансові результати, прибуток і рентабельність	Опрацювання лекційного матеріалу теми №8, виконання індивідуальної домашньої роботи, підготовка до виступу на практичному занятті	5	[2] с.433-448; [4] с.147-162.
11	Організація технічного контролю та якості продукції	Організація технічного контролю та якості продукції	Опрацювання лекційного матеріалу теми №9 підготовка до виступу на практичному занятті та до тестового контролю	5	[16], с.220-244.
12	Економічна ефективність промислового виробництва	Економічна ефективність	Опрацювання лекційного матеріалу теми №10 підготовка до виступу на практичному занятті та до тестового контролю	5	[2] с.448-464; [4] с.165-170.
13	Бізнес-план підприємства	Бізнес-план підприємства	Опрацювання лекційного матеріалу теми №11 підготовка до виступу на практичному занятті та до тестового контролю за модулем II (з тем №№6-11 у MOODLE	7	[1], с.218-225
Разом обсяг самостійної роботи за 8 семестр:				72	

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу з дисципліни відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, практичні роботи та домашні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відзвітувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набутті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перезарахування результатів навчання у ХНУ (<http://khnu.km.ua/root/files/01/06/03/006.pdf>).

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання академічних досягнень студента здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних та зданих **позитивно** з врахуванням коефіцієнта вагомості.

При оцінюванні засвоєних студентами знань використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування; написання контрольних робіт, тестовий контроль. Також якість виконання та набуття теоретичних знань і практичних навичок перевіряється шляхом захисту індивідуальної домашньої роботи згідно з робочою програмою дисципліни і робочим навчальним планом.

Студент протягом семестру має отримати мінімум чотири оцінки на практичних заняттях, щоб виконати програму дисципліни.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється тестуванням. Виконання індивідуальної роботи завершується її презентацією в терміни, встановлені графіком самостійної роботи.

Оцінювання знань студентів здійснюється за наведеними нижче критеріями.

Оцінка за національною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко та в повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується, вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати та обґрунтовувати власні судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді в усній, так і в письмовій формі, якісне зовнішнє оформлення роботи. Студент не вагається при видозміні запитання, зміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві помилки.
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних завдань. Виклад відповіді є грамотним, але у змісті та формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві-три несуттєві помилки.
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності та суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання, володіє достатніми знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне й другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично та невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Зазвичай, оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота				Самостійна, індивідуальна робота		Семестровий контроль (залік)	
Практичні заняття (ПК, КР) (обов'язковий мінімум 4 оцінки)				Колоквіум	Тестовий контроль у модульному середовищі:		Залік (за рейтингом)
1	2	3	4		Модуль I (Т 1-5)	Модуль II (Т 6-11)	
VK:				0,4	0,4	0,2	

Умовні позначення: Т – тема дисципліни; VK – ваговий коефіцієнт, ПК – поточний контроль; КР – виконання контрольних робіт.

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з двадцяти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 20.

Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою.

Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестове завдання	1-11	12-15	16-18	19-20
Оцінка за 4 бальною шкалою	2	3	4	5

На тестування відводиться 20 хвилин (для закритої форми тестів – по одній хвилині на кожне завдання). Правильні відповіді студент записує у спеціальному талоні відповідей. При цьому усі графи для відповідей мають бути заповнені цифрами, що відповідають правильним, на погляд студента, відповідям. Через 20 хвилин студенти здають викладачу завдання з талонами відповідей. Викладач на наступному за-

нятті оголошує результати тестування. Тестування студент може також пройти і в on-line режимі в модульному динамічному середовищі для навчання MOODLE.

Якщо студент отримав негативну оцінку, то він має перездати її в установленому порядку, але обов'язково до початку наступного контролю.

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою та шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення всіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання та шкали оцінювання ЄКТС наведені нижче у таблиці.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка	
A	4,75–5,00	5	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків
B	4,25–4,74	4	Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4	Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з даної дисципліни, знаходиться в межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за вітчизняною шкалою ставиться оцінка «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці співвідношення.

Питання для підсумкового контролю з дисципліни

1. Поняття економіки як науки
2. Предмет економічної науки та економіки підприємства як певної галузі науки
3. Мікро- та макроекономіка – їх суть та взаємозв'язок
4. Сутність поняття "підприємство", його цілі та завдання, особливості діяльності будівельного підприємства
5. Класифікація підприємств
6. Добровільні об'єднання підприємств
7. Економічна суть, класифікація та структура основних фондів промислового підприємства
8. Методи оцінки основних виробничих фондів промислового підприємства
9. Амортизація основних фондів, норми амортизації основних фондів промислового підприємства
10. Види амортизації основних фондів промислового підприємства
11. Показники використання основних фондів підприємства
12. Виробнича програма промислового підприємства, її формування та методи виміру
13. Виробнича потужність промислового підприємства та показники балансу виробничої потужності
14. Поняття і види нематеріальних ресурсів підприємства
15. Нематеріальні активи підприємства та їх склад
16. Ліцензійна угода, ліцензія, види ліцензій
17. Оцінка і терміни зносу нематеріальних активів підприємства
18. Оборотні фонди підприємства
19. Обігові кошти промислового підприємства та їх структура
20. Нормування обігових коштів підприємства
21. Показники ефективності використання обігових коштів підприємства
22. Визначення трудових ресурсів підприємства. Структура персоналу
23. Управління персоналом підприємства

24. Визначення чисельності кадрів підприємства
25. Кадрова політика вітчизняних та закордонних підприємств будівельної галузі
26. Поняття продуктивності праці та методи її вимірювання
27. Показники продуктивності праці підприємства
28. Трудомісткість продукції, норми затрат праці
29. Визначення впливу окремих факторів на продуктивність праці
30. Резерви підвищення продуктивності праці на підприємствах
31. Принципові положення про оплату праці
32. Види заробітної плати
33. Тарифна система оплати праці
34. Форми і системи заробітної плати, їх застосування на підприємствах
35. Відрядна форма оплати праці та її системи
36. Почасова форма оплати праці та її системи
37. Собівартість продукції як економічний показник
38. Класифікація витрат на виробництво підприємства
39. Класифікація затрат на виробництво за економічними елементами
40. Основні калькуляційні статті витрат
41. Кошторис виробництва підприємства
42. Склад витрат виробничої собівартості
43. Шляхи зниження собівартості продукції або послуг на підприємстві
44. Поняття прибутку. Види та методи визначення прибутку підприємства
45. Рентабельність виробництва, виробу
46. Сутність, критерії та показники економічної ефективності виробництва
47. Загальна та порівняльна економічна ефективність витрат на підприємстві.
48. Напрямки підвищення економічної ефективності діяльності фірми

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Методичне забезпечення

Навчальний процес з дисципліни "Економіка, організація та управління підприємством" повністю і в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою, а також матеріалами, що представлені у середовищі MOODLE. Зокрема, викладачами кафедри підготовлені і видані роботи:

1. Економіка підприємства : методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни для студентів інженерних спеціальностей / Г. І. Капінос, А. М. Гончарук. – Хмельницький : ХНУ, 2020. – 170 с.
2. Тюріна Н.М., Ведерніков М.Д., Капінос Г.І. та ін. Економіка промислового підприємства: Підручник / За ред. Тюріної Н.М. – Львів: „Новий світ – 2000”, 2008. – 312 с.
3. Економіка підприємства. Методичні вказівки до вивчення курсу для студентів інженерно-технічних спеціальностей денної та заочної форми навчання / Г. І. Капінос, А. М. Гончарук. – Хмельницький: ХНУ, 2019. – 185 с. Електронне видання.
4. Капінос Г. І., Гончарук А. М. ЕОР "Економіка підприємства (для ОПР, ТМ, МБ, ЗВ, ІВ, МВ)" у модульному динамічному об'єктно-орієнтованому середовищі (MOODLE).
5. Капінос Г. І. Операційний менеджмент : навчальний посібник / Г. І. Капінос, І. В. Бабій. – К. : ЦУЛ, 2013. – 375 с.

Основна література

1. Гетьман О. О. Економіка підприємства: Навч. посіб. / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – 2-ге видання. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
2. Економіка підприємства / За загальн. ред. Покропивного С. Ф. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.
3. Економіка підприємства : методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни для студентів інженерних спеціальностей / Г. І. Капінос, А. М. Гончарук. – Хмельницький : ХНУ, 2020. – 170 с.
4. Економіка промислового підприємства: Підручник / [Н. М. Тюріна, М. Д. Ведерніков, Г. І. Капінос та ін.]; за ред. Тюріної Н. М. – Львів: «Новий світ – 2000», 2008. – 312 с.
5. Примак Т. О. Економіка підприємств: Навч. посіб. / Т. О. Примак. – К.: Вікар, 2013. – 219 с.

Додаткова література
Нормативно-правові документи

6. Господарський кодекс України // Голос України. – 12.03.2003 р. - №45-46.
7. Цивільний кодекс України // Голос України. – 14.03.2003 р. - №49-50.
8. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про оподаткування прибутку підприємств”” // Урядовий кур’єр, 28.01.03.р., № 12.

Підручники, навчальні посібники та монографії

9. Акіліна О.В., Пасічник В.Г. Економічне обґрунтування господарських рішень: Навчальний посібник. - К.: ЦНЛ, 2005. - 144 с.
10. Афанасьєв М.В., Плоха О.Б. Економіка підприємства. – Х.: Инжек, 2007. – 320 с.
11. Бойчик І.М. та ін. Економіка підприємства: Навч. посібник. -- К.: Атіка, 2006. – 528с.
12. Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. - 400 с.
13. Володькіна М.В. Економіка промислового підприємства: Навч. Посібник . – К.: ЦНЛ, 2004 . – 196 с.
14. Економіка та організація виробництва: Підручник / За ред. В. Г. Герасимчука, А. Е. Розенплентера. – К.: Знання, 2007. – 678 с.
15. Економіка підприємства: Навчальний посібник / За ред. А.В.Шегди .-К.: Знання, 2005 . - 431 с.
16. Капінос Г. І. Операційний менеджмент : навчальний посібник / Г. І. Капінос, І. В. Бабій. – К. : ЦУЛ, 2013. – 375 с.
17. Круш П.В., Подвігіна В.І., Сердюк Б.М. та ін. Економіка підприємства. – К.: Ельга-Н, КНТ, 2007. – 780 с.
18. Манів З.О., Луцький І.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. – К.: Знання, 2004. – 580 с.
19. Мельник Л.Г, Крінцева О.І. Економіка підприємства: Навч. посіб. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. – 412 с.
20. Осіпов В.І. Економіка підприємства. – Одеса.: «Маяк». 2005. – 724 с.
21. Петрович Й.М., Кіт А.Ф., Семенів О.М. та ін. Економіка підприємства: Підручник / За загальною редакцією Й.М. Петровича. – Львів.: «Новий світ -2000», 2004. – 680 с.
22. Причепя, І. В. Економіка підприємства. Самостійна та індивідуальна робота студентів : навчальний посібник / І. В. Причепя, Л. П. Руда. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 145 с.
23. Цигилик І.І., Бибик Я.Р., Ємбрик М.Я., Парашич В.Ф. Економіка підприємства (в питаннях і відповідях): Навчальний посібник. – К.: ЦНЛ, 2004. – 966 с.
24. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2011. –416 с.

Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. Модульний курс з дисципліни "Економіка підприємства". Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua>.
2. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/page_lib.php.
3. Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/?locale=uk>.

Розробник

Капінос Г. І.

Погоджено:

Зав. кафедри

Дорофєєв О. А.

Гарант освітньої програми

Смоляк В.В